

6. Lecke: A rövid és a hosszú táv kapcsolata

Az előző három leckében megismerte a makroökonómia legfontosabb három kérdése – a termelés, a foglalkoztatottság és az árak – tekintetében a hosszú távú modell működését. Ezt a modellt Klasszikus modellnek is nevezzük, mert a közgazdaságtan kialakulása során ez a fajta megközelítés volt az, amely legelőször kialakult. Ha szemügyre vesszük a modell föltevéseit, az árak azonnali és tökéletes alkalmazkodását, a teljes kapacitás-kihasználtságot, a kereslet alkalmazkodását a kínálathoz, akkor azt kell mondanunk, hogy ezek nem túlzottan realiztikusak. Azonban hiba lenne a feltevések nem reális volta miatt magát a modellt is elvetnünk, hiszen azt is láttuk, hogy a gazdasági változóink hosszú távú alakulását meglehetősen jól előre jelzik. Ez a modell valami olyasmi, mint amikor a fizikában feltételezzük, hogy nincsen súrlódás, vagy hogy a különböző testek vákuumban mozognak: egyfajta viszonyítási alapot nyújt, amelyhez a különböző eltérésekkel adódó eredményeket viszonyítani tudjuk. Csupán azért, mert a földön a legtöbb esetben nincsen vákuum, még rendkívül hasznos tudásra tehetünk szert a vákuumban való mozgás tanulmányozásával.

A mostani leckétől kezdve azonban áttérünk a rövid távú modell vizsgálatára, amellyel egészen más fajta problémákat és egészen máshogyan fogunk tudni elemezni, mint a hosszú távú modellben. Mint már említettem az első leckében is, a két modell legnagyobb különbsége az alkalmazkodási képességben rejlik: hosszú távon képesek alkalmazkodni a gazdasági szereplők a bekövetkező változásokhoz, sokkhoz, míg rövid távon a szereplőink sokkal rugalmatlanabbak: vagy nem veszik észre ezeket a változásokat, vagy nem tudnak megfelelőképpen változtatni a viselkedésükön. Ha ezt az apróságot megengedjük, akkor a szépen fölépített egyensúlyi modellünk könnyen fölborulhat, és a tervek és a tények többé nem föltétlenül esnek egybe, a szándékolt kimenetel és a tényleges kimenetel különböző lehet. Ez lesz a rövid távú ingadozások egyik lényeges eleme.

A hosszú távú, kínálat vezérelt modellről áttérünk a rövid távú kereslet vezérelt modellre. Nem kell azonban pálcát törnünk azon kérdésben, hogy vajon az egyik vagy a másik modell-e a helyes: emlékezzünk rá, hogy a modellek arra valók, amire megalkották őket! Az egyik modell ezt, a másik pedig azt tudja megmagyarázni, és ahhoz, hogy egy teljes képet kapjunk, mind a két megközelítésre szükségünk van.

Ugyanakkor, mint majd hamarosan látni fogja, a gazdaságpolitika hatásossága szempontjából komoly ellentétben áll a két modell, és ez egy olyan ellentét, amely a gazdasági szereplők – például Ön vagy én – életére nagy hatással lehet. Egy átváltásról van szó. A gazdaságpolitika – legyen az a kormányzat költségvetési politikája vagy a jegybank pénzügypolitikája – hosszú távon nem tudja befolyásolni a reálváltozókat a gazdaságban, ha valamilyen külső hatásra a gazdaság elmozdul egyensúlyi helyzetéből, a gazdaság szereplői idővel alkalmazkodnak a változásokhoz, és minden visszatér a régi kerékvágásba. Csakhogy az alatt az idő alatt, amíg ez az alkalmazkodás nem történik meg, a szereplőink érezhető jólétszökkenést szenvedhetnek el egy-egy kedvezőtlen változás hatásaként! Hagyja-e a gazdaságpolitika, hogy a szereplők hosszú távon maguk visszataláljanak az egyensúlyhoz, akár hosszú és

fájdalmas alkalmazkodás során, vagy inkább stabilizációs gazdaságpolitikával „segítsen rá” erre, és igyekezzen mérsékelni a sokkok hatását a gazdasági szereplőkre már addig is, amíg az alkalmazkodás nem ment végbe?

Végső soron a rövid távú modellünk egyik leglényegesebb mondanivalója az lesz, hogy bemutatja a gazdaságpolitika lehetőségeit abban az esetben, ha az árak és a várakozások mégsem alkalmazkodnának tökéletesen és azonnal. Azt eldönteni azonban, hogy megéri-e egy-egy beavatkozás várható haszna a várható költségeit, már nem a makroökonómia dolga eldönteni.

Most már, hogy a hosszú távú modell fő témaköreit kicsit részletesebben közelebbről megvizsgáltuk, hátrébb léphetünk egy lépést, és távolabbról szemlélve a modellt eljuthatunk a klasszikus dichotómia problémájáig. Ez a probléma fogja motiválni átlépésünket a rövid távú modellre, mint ahogyan motiválta John Maynard Keynes angol közgazdászt is, amikor a Nagy Gazdasági Világválság idején az 1930-as években megalkotta elméletét a rövid távú gazdasági ingadozásokról.

A lecke végére Ön:

- *Érti az alapvető különbséget a hosszú és a rövid távú modell között.*
- *Tudja, hogy melyik modell mire használható, és mire nem.*
- *Megérti, miért áll fenn hosszú távon a klasszikus dichotómia.*
- *Megismeri, miben voltak ellentétes véleményen a klasszikusok és Keynes.*
- *El tudja magyarázni milyen hatással van a gazdasági szereplők alkalmazkodási képessége a gazdaságpolitikai beavatkozások hatékonyságára.*

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELÉN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

